

Streszczenie

Problem badawczy podejmowany w pracy dotyczy zależności między postrzeganiem sytuacji krzywdy, motywacją do przebaczenia sprawcy oraz perspektywą czasową osoby skrzywdzonej. Postrzeganie krzywdy rozpatrywane jest w trzech aspektach, najczęściej podejmowanych w literaturze przedmiotu: 1) wartości relacji między sprawcą a osobą skrzywdzoną; 2) intencji działania sprawcy oraz 3) skruchy okazanej przez sprawcę. Motywacja do przebaczenia ujmowana jest według koncepcji McCullougha (1998) jako chęć ponownego nawiązania pozytywnej relacji ze sprawcą, wyrażająca się zmniejszeniem się negatywnych emocji wobec sprawcy oraz wzrostem pozytywnych odczuć wobec niego. Perspektywa czasowa rozumiana jest zgodnie z teorią Zimbardo i Boyda (1999, 2008) jako tendencja do koncentracji uwagi na przeszłości, teraźniejszości lub przyszłości, połączona z pozytywną lub negatywną oceną danego obszaru czasu. W badaniach uczestniczyło w sumie 590 osób w okresie wczesnej dorosłości w wieku 25-35 lat.

Problem badawczy analizowany był w trzech etapach. W Eksperymentcie I zbadany został wpływ trzech aspektów postrzegania krzywdy na motywację do przebaczenia. Badani mieli za zadanie przypomnieć sobie doświadczenia krzywdy z własnej przeszłości, które charakteryzowały się jedną z ośmiu możliwych kombinacji trzech analizowanych aspektów krzywdy: wartości relacji, intencji sprawcy i skruchy. Eksperyment II miał na celu zbadanie moderującego wpływu perspektywy czasowej na zależność między postrzeganiem wartości relacji ze sprawcą krzywdy a motywacją do przebaczenia oraz zbadanie języka narracji na temat krzywdy jako mediatora tej zależności. Przedmiotem analiz były dwie sytuacje krzywdy: sytuacja, w której relacja ze sprawcą była wartościowa dla osoby skrzywdzonej, sprawca działał z premedytacją i nie wyraził skruchy oraz sytuacja, w której relacja ze sprawcą była mało wartościowa dla osoby skrzywdzonej, sprawca działał z premedytacją i nie wyraził skruchy. Eksperyment III był częściowo replikacją Eksperymentu II, z tym że osoby badane miały za zadanie przypomnieć sobie sytuację krzywdy, którą doświadczyły w przeszłości. Chodziło o to, aby móc się także odnieść się do osobistych doświadczeń krzywdy.

Uzyskane wyniki potwierdziły główną hipotezę, dotyczącą moderującego wpływu perspektywy czasowej na zależność pomiędzy postrzeganiem wartości relacji ze sprawcą krzywdy, a motywacją do przebaczenia. Zgodnie z przewidywaniami perspektywa negatywna przyszłościowa moderowała zależność między postrzeganiem wartości relacji ze sprawcą, który wyrządził krzywdę z premedytacją i nie okazał żadnej skruchy, a motywacją do przebaczenia. Koncentracja na negatywnie postrzeganej przyszłości nasilała dodatnią zależność między postrzeganiem wartości relacji ze sprawcą a chęcią ponownego nawiązania relacji ze sprawcą, pomimo świadomości skrzywdzenia i negatywnych odczuć związanych z doświadczoną krzywdą.